

From: 5.1.2.e <5.1.2.e@gmail.com>
Date: Tuesday, September 8, 2026, 4:23 PM
To: postbus@eerstekamer.nl
postbus@tweedekamer.nl
Subject: "Waarom het Wkb-stelsel fundamenteel onherstelbaar is"

Attachments:

De illusie van Kwaliteitsborging_ Waarom het Wkb-stelsel fundamenteel onherstelbaar is(1).pdf

Met vriendelijke groet,

5.1.2.e

30 jaar Adviseur voor gemeentelijke afdelingen VTH

De illusie van Kwaliteitsborging: Waarom het Wkb-stelsel fundamenteel onherstelbaar is

Met de invoering van de Wet kwaliteitsborging voor het bouwen (Wkb) belofde de overheid een drastische verbetering van de bouwkwiteit en een sterkere positie voor de consument. De preventieve toetsing en het fysieke bouwtoezicht van de gemeentelijke afdeling VTH maakten plaats voor private kwaliteitsborgers. Nu het stelsel eenmaal in werking is, wordt de pijnlijke realiteit echter snel duidelijk: **de Wkb mist zijn doel volledig**. Het stelsel is niet simpelweg onderhevig aan kinderziektes; **het is in de kern onherstelbaar**. *De weeffout zit namelijk in het fundament: de onafhankelijke controle is vervangen door een commercieel businessmodel.*

Van publiek belang naar commercieel product

Het oorspronkelijke doel van de Wkb was nobel: ervoor zorgen dat een bouwwerk daadwerkelijk voldoet aan het Bouwbesluit (tegenwoordig het Besluit bouwwerken leefomgeving). Waar voorheen de gemeente onafhankelijk keurde, is deze taak nu overgedragen aan de markt. Hier wringt direct de schoen. Een private kwaliteitsborger is geen onafhankelijke controleur, maar een commerciële onderneming die winst moet maken om te overleven.

In dit nieuwe stelsel kiest en betaalt de bouwpartij (de aannemer of projectontwikkelaar) de kwaliteitsborger. Dit creëert een perverse prikkel die haaks staat op het principe van onafhankelijkheid:

* *Klantvriendelijkheid versus Strengheid:* Een kwaliteitsborger die zich te rigide opstelt en bouwprojecten stillegt bij gebreken, prijst zichzelf uit de markt. Aannemers zullen bij een volgend project immers kiezen voor een 'flexibelere' borger.

* *Marktwerking in Handhaving:* Onpartijdige handhaving en commerciële marktwerking zijn inherent onverenigbaar. Zodra toezicht een product wordt dat op de vrije markt wordt verkocht, verschuift de prioriteit van *risicobeheersing voor de samenleving* naar *klanttevredenheid voor de opdrachtgever*.

Het businessmodel van de minimale weerstand

Omdat kwaliteitsborgers met elkaar moeten concurreren op prijs, ontstaat er een 'race to the bottom'. De marges in de bouw zijn vaak dun, en de kosten voor een kwaliteitsborger worden gezien als een administratieve last. Om contracten binnen te slepen, moeten borgers hun tarieven zo laag mogelijk houden.

Dit heeft directe gevolgen voor de diepgang van de controle:

* *Steekproeven en papierwerk:* Echte, fysieke controle op de bouwplaats is duur en tijdrovend. Het businessmodel dwingt kwaliteitsborgers daarom om te vertrouwen op administratieve checklists en steekproeven. De controle verplaatst zich van de mortel en de wapening naar het digitale dossier.

* *Schijnveiligheid:* Een goedgekeurd dossier betekent in de praktijk niet dat de bouwkwiteit gegarandeerd is; het betekent enkel dat de documentatie op orde is. Het stelsel faciliteert daarmee een afvinkcultuur in plaats van een kwaliteitscultuur.

Waarom reparatie een utopie is

Vaak wordt geopperd dat het Wkb-stelsel met extra regelgeving, strengere certificering of intensiever toezicht op de borgers zelf wel kan worden 'gerepareerd'. Dit is een misvatting.

Men kan een systeem dat is gebouwd op marktwerking niet dwingen te functioneren als een onafhankelijk overheidsorgaan zonder het hele fundament te slopen.

Elke poging tot reparatie stuit op dezelfde onoverkomelijke barrière:

> Zolang de gecontroleerde partij de controleur betaalt, blijft onafhankelijkheid een illusie.

> Als de overheid de eisen aan kwaliteitsborgers aanscherpt, stijgen de kosten voor het businessmodel. Dit leidt tot hogere prijzen voor de consument en nog meer administratieve druk op de bouw, zonder dat de **fundamentele belangenverstrengeling** wordt opgelost. Het stelsel repareren door er nóg meer controle lagen bovenop te leggen, is symptoombestrijding die het falen van de kern alleen maar maskeert.

Conclusie

De Wet kwaliteitsborging voor het bouwen is een schoolvoorbeeld van doorgeschoten privatisering waarbij het publieke belang is opgeofferd aan de markt. Het huidige stelsel is niet te repareren omdat het defect geen foutje in de software is, maar een bewuste keuze in de architectuur. Het stelsel functioneert exact zoals een marktmodel betaamt: het zoekt de weg van de minste financiële weerstand.

Als we daadwerkelijk veilige, kwalitatieve bouwwerken en een beschermde consument willen, moeten we durven toegeven dat **dit experiment Wkb is mislukt**. *Echte kwaliteitsborging vereist een onafhankelijke scheidsrechter die buiten het economische krachtenveld van de bouwsector staat.* En die scheidsrechter kan nooit een partij zijn die afhankelijk is van de handtekening onder de offerte van de aannemer.